

V2000-25 25.02.2000

TRESAM - om dispensasjon fra konkurranseloven §§ 3-1 og 3-2 til prissamarbeid

Sammendrag:

Medlemmene i sagbruksamarbeidet TRESAM søkte om dispensasjon til å samarbeide om priser, særlig ved anbud, i strid med konkurranseloven. Konkurransetilsynet fant at samarbeidet hadde liten konkurransemessig betydning ettersom den samlede markedsandelen til medlemmene av TRESAM er liten, og dispensasjon ble innvilget.

Vi viser til Deres brev av 16. desember 1999 der det søkes om dispensasjon til prissamarbeid mellom selskapene Kirkenesvaag Sagbruk & Høvleri AS (Kirkenesvaag), Innbryns Sagbruk & Høvleri AS (Innbryns), Trones Bruk AS (Trones), Bruvoll Sag og Høvleri AL (Bruvoll) og Haslestad Bruk AS (Haslestad). Konkurransetilsynet har tidligere gitt dispensasjon til et samarbeid som også omfattet Lunner Allmenning. Denne dispensasjonen omfattet imidlertid ikke Kirkenesvaag, Innbryn eller Haslestad.

Tre av bedriftene i samarbeidet har etablert et felles eierselskap, Inn Tre AS. Dette selskapet eier 100% av selskapene Kirkenesvaag, Innbryn og Trones. Ettersom disse selskapene har separat administrasjon og deltar selvstendig i prissamarbeidet, anses de som adskilte enheter i relasjon til konkurranseloven.

Kirkenesvaag, Innbryn, Trones, Bruvoll og Haslestad samarbeider under profileringsnavnet TRESAM. Under dette navnet skal partene samarbeide om markedsføring, tilbud og levering av trelast til de største byggevarekjedene i Norge.

Forholdet til konkurranseloven

Konkurranseloven § 3-2 første ledd inneholder forbud mot at to eller flere ervervsdrivende for salg av varer eller tjenester ved avtale, samordnet praksis eller på annen måte som er egnet til å påvirke konkurransen, fastsetter eller søker å påvirke priser, mengdeberegninger eller andre vilkår ved anbud eller at noen ervervsdrivende skal avstå fra å inngi anbud.

Samarbeidet i TRESAM vil i hovedsak gjelde pristilbud til større kunder, typisk byggevarekjeder. Pristilbud overfor byggevarekjeder vil normalt bli gitt etter anbudsinnbydelse. Samarbeidet i TRESAM vil derfor være å anse som et anbudssamarbeid i strid med krrl. § 3-2.

I følge krrl. § 3-1 første ledd er det forbudt for to eller flere ervervsdrivende for salg av varer eller tjenester ved avtale, samordnet praksis eller på annen måte som er egnet til å påvirke konkurransen, å fastsette eller søke å påvirke priser, avanser eller rabatter bortsett fra vanlig kontantrabatt.

Det kan tenkes at noe av salget gjennom samarbeidet i TRESAM ikke skjer ved anbud. I så fall vil samarbeid om priser for salg av trelast være i strid med krrl. § 3-1 første ledd.

I henhold til krrl. § 3-8 er forbudene i §§ 3-1, 3-3 og 3-4 ikke til hinder for "samarbeid eller reguleringer ved salg eller levering av norske jordbruks-, skogbruks-, eller fiskeriprodukter fra produsenter eller produsentorganisasjoner i jordbruk, skogbruk eller fiske." Dette betinger imidlertid at det dreier seg om "skogbruksprodukter". Skogbruksprodukter regnes i denne sammenheng som ubearbeidet tømmer. Samarbeidet i TRESAM gjelder salg av saget trelast (skurlast), hvor noe av produksjonen også er høvlet. Unntaket i krrl. § 3-8 kommer dermed ikke til anvendelse i denne saken.

Det kan med hjemmel i konkurranseloven § 3-9 gis dispensasjon fra forbudene i § 3-1, dersom:

- a) konkurransereguleringen innebærer at konkurransen i vedkommende marked forsterkes,
- b) det må forventes effektivitetsgevinster som mer enn oppveier tapet ved konkurransebegrensningen,
- c) konkurransereguleringen har liten konkurransemessig betydning, eller
- d) det foreligger særlige hensyn.

Om vilkårene for dispensasjon er til stede må avgjøres ut fra en konkret vurdering av hvordan de aktuelle konkurransereguleringene påvirker forholdene i det relevante marked.

Det relevante marked

Dispensasjonssøkerne er sagbruk og høvleri som bearbeider ubehandlet tømmer. Tresortene som videreføres, furu og gran, har for en stor del ulike anvendelsesområder. I tillegg vil ulike kvaliteter av samme tresort i ulik grad kunne foredles videre. Produktene som omfattes av prissamarbeidet er dermed i mange tilfeller ikke direkte substituerbare, og vil derfor tilhøre separate relevante produktmarkeder. De samme forhold, med hensyn til markedsandeler og markedsstruktur, antas imidlertid å gjøre seg gjeldende for de produkter som produseres av partene. Alle trelastprodukter vil derfor bli behandlet under ett.

Dispensasjonssøkerne uttaler selv at de ønsker å ha landsdekkende leveringsavtaler. Bedriftene som er med i samarbeidet er lokalisert i Trøndelag, Oppland og Vestfold. Trelast produseres i Norge nesten utelukkende i to regioner, på Østlandet og i Trøndelag, der de samarbeidende bedriftene er lokalisert. Bedriftene som samarbeider vil derfor være utsatt for konkurranse i begge regioner der det foregår trelastproduksjon. Kostnadene ved transport er om lag 7-8% av varenes salgsverdi for innenlands transport og ca. 15% ved transport fra Sverige. Den relativt høye import- og eksportandelen i dette markedet, der eksportert og importert volum er omtrent det samme og hver for seg tilsvarer ca. 1/3 av produksjonen i Norge, taler imidlertid for at det relevante markedet er større enn Norge. Det vil under gå frem at det ikke er nødvendig med en mer konkret geografisk avgrensning.

Konkurransemessig vurdering

Dispensasjonssøkernes andel av den totale produksjonen av trelast i Norge er ifølge partenes opplysninger ca. 7-8%. Markedet er ellers lite konsentrert med en rekke mindre aktører. Ettersom det relevante markedet med sikkerhet ikke er mindre enn Norge synes ikke samarbeidet å ha

konkurransmessige konsekvenser av betydning. Tilsynet legger videre vekt på at salg i dette markedet vanligvis foregår ved at det fremsettes anbud til kunder. I et anbudsmarked har normalt budgiver mindre markedsrett enn ved ordinært salg.

På bakgrunn av ovennevnte har Konkurransetilsynet fattet følgende vedtak med hjemmel i konkurranse-loven § 3-9 første ledd bokstav c):

Kirkenesvaag Sagbruk & Høvleri AS, Innbryns Sagbruk & Høvleri AS, Trones Bruk AS, Bruvoll Sag og Høvleri AL og Haslestad Bruk AS gis dispensasjon fra konkurranse-loven § 3-2 til å samarbeide om anbud ved salg av trelast.

Kirkenesvaag Sagbruk & Høvleri AS, Innbryns Sagbruk & Høvleri AS, Trones Bruk AS, Bruvoll Sag og Høvleri AL og Haslestad Bruk AS gis dispensasjon fra konkurranse-loven § 3-1 første ledd til å samarbeide om priser på trelast.

Dispensasjonen trer i kraft straks og varer til 1. februar 2005.

Konkurransetilsynet kan trekke tilbake dispensasjonen før utløpsdato dersom forutsetningen for dispensasjon ikke lenger er til stede, jf. konkurranse-loven § 3-9 tredje ledd.

For ordens skyld gjøres det oppmerksom på at vedtaket kan påklages innen tre uker. En eventuell klage stiles Arbeids- og administrasjons-departementet, men sendes Konkurransetilsynet. For øvrig vises til vedlagte skjema "Melding om rett til å klage over forvaltnings-vedtak".

[til toppen](#)